

Wprowadzenie

Niniejszy przewodnik powstał z myślą o samodzielnym przygotowaniu planu zrównoważonego rozwoju transportu publicznego dla gmin i związków międzygminnych na ich obszarach, przez organizatorów transportu publicznego, którymi, zgodnie z art. 7 ustawy z dn. 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, są właśnie te jednostki samorządu terytorialnego.

W praktyce organizowania i zarządzania publicznym transportem zbiorowym o charakterze gminnym, zwanym transportem miejskim lub komunikacją miejską, zadania organizatora wypełnia ponad 30 zarządów transportu miejskiego (komunikacji miejskiej), w tym także funkcjonujące na szczeblu związków międzygminnych. W miastach (gminach), w których nie funkcjonują zarządy transportu (komunikacji), zadania organizatora realizują urzędy miejskie (gminne). Niniejszy przewodnik kierujemy zarówno do jednych, jak i do drugich.

Układ treści przewodnika, poświęconego przygotowywaniu planów zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, został dostosowany do ustawy z dn. 16.12.2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym i Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowego zakresu planu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego. Zakres danych wymagany przepisami ustawy został uszczegółowiony i tam, gdzie było to możliwe, przedstawiono go w postaci wzorcowych tabel. Poszczególne części planu oceniono pod względem możliwości ich samodzielnego przygotowania przez organizatorów i odpowiednio oznaczono jako:

- ⇒ A – możliwe w całości do samodzielnego przygotowania przez organizatora;
- ⇒ B – możliwe w większości przypadków do samodzielnego przygotowania przez organizatora;
- ⇒ C – wymagające w większości przypadków przygotowania przez wyspecjalizowaną jednostkę.

Każde przewidziane w planie działanie, zmierzające do realizacji założonego celu, powinno zawierać krótkie uzasadnienie, wynikające z jego charakterystyki, przygotowanej na podstawie niniejszego przewodnika.

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla gminy lub związku międzygminnego, przed przedstawieniem go do uchwalenia, musi być uzgodniony z właściwymi organami sąsiednich gmin lub związku międzygminnego (o ile jest utworzony) – w zakresie linii komunikacyjnych przebiegających przez ich obszar.

Dane dotyczące publicznego transportu zbiorowego, nieorganizowanego przez gminę lub związek międzygminny, powinno się przywołać za planami wyższego rzędu. Przewidywana rola tych rodzajów transportu w obsłudze obszarów gmin i związków międzygminnych, także powinna zostać przedstawiona w ślad za planami wyższego rzędu.

Główną trudnością w samodzielnym przygotowaniu planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego może być brak dostępu do odpowiednich źródeł danych. Przykładowe źródła, mogące stanowić podstawę przygotowania części diagnostycznej planu, przywołano w niniejszym przewodniku. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w rezultacie braku standaryzacji określonych dokumentów, dostępne dane mogą być zawarte w dokumentach o innych, niż wymienione w przewodniku nazwach. Najwięcej kłopotów może sprawić organizatorom samodzielnie przygotowującym plany, zebranie danych dotyczących popytu, preferencji i zachowań komunikacyjnych. Nieprowadzenie szeroko zakrojonych badań rynku lub kompleksowych badań ruchu, praktycznie pozbawia daną gminę dostępu do odpowiednich danych. Przewodnik zawiera

sugestię, w jaki sposób poradzić sobie z tą trudnością, chociaż autorzy zdają sobie sprawę, że uzyskane wówczas dane nie będą w pełni odzwierciedlać rzeczywistej sytuacji. Podobne problemy mogą mieć przygotowujący plan z prognozowaniem popytu. W przypadku ich wystąpienia, autorzy zalecają realizację części planu dotyczącą prognozowania popytu za pośrednictwem wyspecjalizowanych jednostek, zwracając jednak uwagę na alternatywne rozwiązanie w tym zakresie.

W przewodniku wskazana została także literatura, która może być pomocna przy przygotowaniu określonych części planu transportowego.

Przystępując do opracowania planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, należy przeanalizować możliwość wykonania tego dokumentu we własnym zakresie. W przypadku braku odpowiednich kadr, właściwym rozwiązaniem jest zlecenie przygotowania całego planu wyspecjalizowanej jednostce.

Tworząc plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego należy pamiętać, że im będzie on bardziej szczegółowy, tym mniejsza będzie elastyczność bieżącego zarządzania ofertą przewozową. Jeżeli publiczny transport zbiorowy w danej gminie lub związku międzygminnym znajduje się na etapie konieczności wprowadzania częstych zmian oferty (na przykład pod wpływem uwarunkowań ekonomiczno-finansowych), to zawartość planu w zakresie oferty powinno się ograniczyć do minimum wynikającego z ustawy, bez wchodzenia w niewymagane szczegóły.